

TRATADO SEGUNDO

De los beneficios eclesiásticos.

Aunque en esta obra se han tratado muchas cosas pertenecientes á los clérigos, y no pocas pertenecientes á los regulares, al concluir conviene tratar de los beneficios eclesiásticos, que principalmente hablan de los primeros, y después se tratará del estado religioso y de los privilegios de los regulares.

En cuanto á los beneficios eclesiásticos, no voy á tratar de ellos latamente, porque esto, además de exigir mucha extensión, pertenece propiamente á los canonistas: tomaré principalmente del Dr. San Ligorio lo que dice sobre los beneficios en general, lib. 4, desde el núm. 83 al 139 inclusive, advirtiendo lo que es propio de San Ligorio y lo que es de Busembau. Dice así:

DUBIUM PRIMUM

DE BENEFICIIS ECCLESIASTICIS

ARTICULUS PRIMUS

Quid et quotuplex sit beneficium ecclesiasticum.

3611. «Quid est beneficium? (1) Quotuplex est?

«Resp. 1.º Beneficium ecclesiasti-

(1) Se advierte que en todo este tratado lo entrecomado es de Busembau, y lo demás del Doctor San Ligorio: por esto se observa alguna diversidad y aun contrariedad en las doctrinas que aquí se expresan, porque San Ligorio moderó en parte y aun corrigió á Busembau.

cum est jus perpetuum percipiendi fructus ex bonis Ecclesiæ propter officium aliquod spirituale, auctoritate Ecclesiæ constitutum. Ita Laym., libro 4, tract. II, cap. 1; Les., lib. 2, cap. 35, dub. 1.

«Dicitur 1.º *jus perpetuum*, quia in beneficio duo jura a se mutuo separabilia distinguuntur: primum est jus seu potestas exercendi muneris spiritualis, estque simpliciter spirituale; alterum est jus percipiendi redditus ecclesiasticos, quod, etsi secundum se sit temporale, quatenus tamen fundatur in officio spirituali, eique annexum est, spiritualitatem aliquam participat.

«Dicitur 2.º *auctoritate Ecclesiæ*, etc., quia solius prælati est officia in Ecclesia instituere, eisque proventus ecclesiasticos annectere, ipsiusque est respicere quot et qualibus ministris Ecclesia egeat.

«Resp. 2.º Beneficium dividitur: 1.º in sæculare, quod pro sæcularibus, et regulare, quod pro regularibus est institutum. Unde sine dispensatione nec sæculare regulari, nec contra conferri potest. Porro omne beneficium præsumitur esse sæculare, nisi probetur esse regulare vel ex prima sui institutione, vel per possessionem pacificam 40 annorum, per eam enim ex sæculari fit regulare, et contra.

«2.º Beneficium aliud est duplex, aliud simplex. Duplex dicitur quod est cum administratione, ut Papatus, Episcopatus, et omnia quæ dicuntur dignitates, hoc est, quæ habent præ-

eminentiam cum jurisdictione in foro externo, ut præpositura, decanatus, archidiaconatus, abbatia, sive sæcularis, sive regularis, prioratus claustralis. Item personatus, qui est eminentia in Ecclesia sine jurisdictione, v. gr., locus honorificus in choro, in processionibus, suffragiis ferendis, ut cantoria et similes. Item beneficia quæ dicuntur officia, habentque administrationem rerum ecclesiasticarum sine jurisdictione, ut custos, thesaurarius, primicerius, archipresbyter. Denique duplicia dicuntur beneficia curata; hæc enim omnia duplici onere et cura constricta censentur, cum, præter recitationem precum omnibus communem, habeant aliquam administrationem et eminentiam. Simplicia dicuntur quæ tantum sunt instituta ad Officia divina obtinenda, neque administrationem vel eminentiam singularem habent; ut canonicatus, sive sæculares sive regulares, capellaniam.» (Vide Laym., loc. cit., et Les., lib. 2, cap. 34, dub. 2.)

ARTICULUS II

Quomodo acquirantur et conferantur beneficia.

3612. Quibus modis acquirantur beneficia?

Quinam sint proprii collatores beneficiorum?

Quid et quotuplex sit jus patronatus?

Quomodo patronus teneatur præsentare?

An pendente lite currat tempus præsentationis?

Quid faciendum si multi præsententur?

An peccent non præsentantes digniores ad beneficia? Certum est de promoventibus ad cardinalatus et episcopatus.

Id certum est etiam de Episcopis non eligentibus digniores ad parochias.

Quid si electio fiat ad beneficia simplicia? usque ad 96.

An patroni non præsentantes digniores peccent graviter?

An ad idem teneantur resignantes? Verior sententia.

An eligendi digniores ad prælaturas regulares?

Vera sententia.

An electio digni, omisso digniori, sit valida?

Probabilior sententia.

An Episcopi digniores sint transferendi ad majores ecclesias? Et hic an translatio Episcoporum vetetur jure divino?

Quid si absit justa causa?

An eligentes minus dignum teneantur ad restitutionem? Et cui?

An sententia negativa sit probabilis?

An teneantur ad restitutionem id suadentes?

Quid si beneficium conferatur per concursum?

An eo casu minus dignus electus teneatur resarcire damnum ecclesiæ vel digniori?

An examinadores teneantur denunciare digniores?

«Resp. 1.º Beneficia ecclesiastica uno ex tribus modis communiter acquiruntur:

«1.º Per *electionem*, v. gr., canonicorum, vel etiam postulationem (quæ est electio ejus qui non erat de capitulo, vel de jure non erat capax), et confirmationem superioris, si electum vel postulatum idoneum esse intelligat.

«2.º Per *præsentationem* patroni præviam, et institutionem subsequendam a prælato Ecclesiæ factam, si præsentatus sit idoneus. Etsi vero patronus præsentato jus ad rem conferat, ita ut beneficium alteri conferri nequeat, jus tamen in re et collatio beneficii per institutionem datur.

«3.º Per *collationem* liberam, quando beneficium solo jure prælati

datur, nec patronatus juri subest. Unde etiam beneficia ex modo conferendi dividuntur in electiva, patronata, et libera.

»Resp. 2.º In qualibet diœcesi Episcopus est proprius collator beneficiorum, nisi ex legitima præscriptione hoc jus alteri competat: supremus autem et universalis collator omnium beneficiorum non patronatorum est Papa: Les., lib. 2, cap. 35, dub. 10. Ratio prioris est, quia Episcopus in sua diœcesi est moderator sacrarum: ergo ipsius est officia sacra conferre. Ratio posterioris est, quia Papa est supremus dispensator bonorum ecclesiasticorum et Ordinarius Ordinarius. Potest autem Papa tribus modis beneficia conferre: 1.º, jure præventionis; 2.º, jure concursus; 3.º, jure devolutionis; de quibus vide Laym., lib. 3, ubi notat, jure præventionis et concursus ad vitandas lites rarius Papam uti; immo per concordata Germaniæ inter Sedem Apostolicam et Fridericum imperatorem, per constitutionem Nicolai V, quæ incipit *Ad sacra*, etc., alteri tantum menses Papæ collationi reservantur, scilicet, Januarius, Martius, etc., reliqui vero ordinariis collatoribus relinquuntur. Immo, si per tres menses a die notæ vacationis in loco beneficii nulla dispositio vel gratia Papæ appareat, Ordinarius conferre potest. Similiter mortuo Papa, quamdiu Sedes vacat (Les., loc. cit.; Laym., cap. 20). Quod si autem Pontifex et Ordinarius eodem die idem beneficium diversis contulerint, et neutrius collationis prioritas appareat, præferendus est qui invenitur in possessione, quia pro eo jus præsumit. Si neuter est in possessione, præfertur provisorius a Pontifice, ob dignitatem provisorius (Barb. et Bardi, d. 6, cap. 6, § 10, ex cap. *Si a Sede*.) Denique, si ultima nocte mensis episcopalis beneficium cœperit vacare, in dubio utrum ante an post mediam noctem qua incipit mensis papalis, si nemo sit in posses-

sione, nec ulla provisio, præsumptio juris est pro Ordinario (Gonzalez, Barbosa, Bard., d. 6, cap. 6, § 11.)

3613. «Quæres 1.º Quid et quotuplex sit jus patronatus?»

»Resp. 1.º Esse potestatem præsentandi ad beneficium ecclesiasticum vacans. Resp. 2.º Esse duplex, scilicet, jus patronatus ecclesiastici, quod alicui competit, quia ex bonis ecclesiasticis; et jus patronatus laici, quod alicui competit, quia ex bonis patrimonialibus ecclesiam fundavit, vel dotavit, vel erexit. Laym., lib. 4, tract. II, cap. 13, num. 2 et 4.

3614. «Quæres 2.º Quando patronus teneatur præsentare, beneficio vacante?—Resp. Si patronatus sit laicus, teneri intra 4 menses (ex cap. *Quoniam, de jure patron.*). Si ecclesiasticus, intra 6 (ex cap. unic., § *Verum, de jure patron.*, in 6.) Si mixtus, etiam intra 6 (ut Salmant., *De benef.*, cap. unic., num. 275), intra quos, nisi fiat præsentatio, beneficium fit liberum, ejusque dispositio pro ea vice devolvitur ad eum, cujus est instituere præsentantum.»

3615. Quæritur hic: an currat tempus præsentationis quando vertit super jure patronatus? Nega, si lis sit inter Episcopum et patronum, vel inter ipsos præsentatos. Secus, si lis sit inter patronos, v. gr., si non conveniunt in præsentando, vel si contenditur cui competat jus præsentandi: Salmant., tract. XXVIII, *De benef.*, cap. unic., num. 277, cum Azor., Ren., etc., ex cap. *Quoniam, de jure patronat.* Notant tamen Salmantic., ibid., cum Barb. Episcopum tempus designatum posse per alios 6 menses prorogare, sed non amplius, ex cap. 2, *de concess. præb.*

3616. «Quæres 3.º Quid faciendum, si multi præsententur?»

»Resp. 1.º Si patronus qui antea præsentavit Petrum, præsentet postea Paulum, velitque hunc præferri, poterit prælatus instituere utrum maluerit, si patronatus sit laicus; quia

tunc præsentatio secunda non facit irritam primam, nec contra. Si tamen patronatus sit ecclesiasticus, prior tempore erit potior jure, ex cap. *Cum autem, de jure patronatus*.—Resp. 2.º Si ex duobus patronis alter Petrum, alter Joannem præsentet, potest collator conferre utri maluerit (sed præferre debet digniorem, etsi a minore parte patronorum præsentatum, ex cap. *Quoniam, de jure patron.* (Vide alia infra ex num. seq.). Immo juxta Sylv. Episcopus tunc tertio conferre potest, eo quod patroni non conveniant.—Resp. 3.º Si multi patroni inter se sint discordes, is instituendus in quem plures conveniunt. (Vide Les., loc. cit., dub. 8; Laym., loc. cit.)»

3617. Hic oportet plures quæstiones discutere scitu maxime necessarias circa collationem beneficiorum. Quæritur 1.º An sit obligatio eligendi digniores ad beneficia? *Certum est 1.º*, nullo modo excusari a peccato mortali eos qui promovent minus dignos ad episcopatus, et cardinalatus. Habetur hoc ex Tridentino, sess. 24, cap. 1, ubi declaratur: «Omnes vero et singulos qui ad promotionem præficiendorum quodcumque jus quacumque ratione a Sede Apostolica habent, aut alioquin operam suam præstant..., in primis meminere nihil se ad Dei gloriam et populorum salutem utilius posse facere, quam si bonos pastores, et Ecclesiæ gubernandæ idoneos promoveri studeant; eosque alienis peccatis communicantes mortaliter peccare, nisi quos digniores et Ecclesiæ magis utiles ipsi judicaverint, non quidem precibus, vel humano affectu, aut ambientium suggestionibus, sed eorum exigentibus meritis, præfici diligenter curaverint.» Ex quo patet peccare quidem graviter Pontifices, et Reges, qui ad præfatas dignitates non digniores promovent. Ratio, quia cum beneficia seu dignitates prædictæ sint instituta ad commune bonum Ecclesiæ, multum ipsi detrahunt qui præ-

termittunt eligere magis idoneos ad ecclesiarum regimen. Confirmatur ex propositione 47 damnata ab Innocentio XI, quæ dicebat: «Cum dicit Concilium Tridentinum alienis peccatis communicantes mortaliter peccare, qui nisi quos digniores et Ecclesiæ magis utiles ipsi judicaverint, ad ecclesias promovent; Concilium vel, primo, videtur per hoc digniores non aliud significare velle, nisi dignitatem eligendorum, sumpto comparativo pro positivo; vel, secundo, locutione minus propria ponet digniores, ut excludat indignos, non vero dignos; vel tandem loquitur, tertio, quando fit concursus.»

Certum est 2.º, quod Episcopi ad beneficia curata pariter tenentur digniores eligere. Ratio est eadem quæ supra declarata est, cum ad parochos etiam pertineat salus animarum. Et hoc pariter constat ex Trident., cap. 18, ejusdem sess. 23, ubi dicitur: «Ex hisque Episcopus eum eligat quem ceteris magis idoneum judicaverit.» Ex verbis autem Tridentini primo loco relatis «quos Ecclesiæ magis utiles ipsi judicaverint,» recte inferunt cum S. Thom. (2.^a 2.^m, q. 63, art. 2), Salmant. (append. *De benef.*, num. 307) cum Sot., Cajet., etc., quod major dignitas eligendorum non accipienda est absolute, sed respective ad utilitatem Ecclesiæ et fidelium. Ceteris autem paribus, dicunt Salmant., loc. cit., cum Barb., Hurt., etc., censendum esse digniorem 1.º, qui est senior; 2.º, qui de suis bonis fundavit ecclesiam; 3.º, sacerdos in concursu non sacerdotis; 4.º, originarius respectu extranei; 5.º, graduatus in aliqua scientia; 6.º, qui præditus est majori sanctitate, aut prudentia, præferendus est ei qui sola scientia præeminent; 7.º, potens et nobilis, quia hæc solent non parum conducere ad Ecclesiæ bonum; 8.º, pauper præferendus est diviti. Ultimo notant Pass., Leur., et Sigism., apud Croix, lib. 4,

num. 596, quod si quis sit probabiliter dignior, sed dubie minus dignus altero qui est certe dignus, potest hic certe dignus præferri.

3618. *Dubatur 1.º* An peccent mortaliter Episcopi eligentes minus dignos ad beneficia simplicia, omis- sis dignioribus? Adest duplex sententia. *Prima* sententia probabilis negat; quia cum beneficia non sint instituta (saltem primario) in bonum singulorum, sed in utilitatem communitatis, modicum ei damnum infertur si illa conferantur dignis, prætermissis dignioribus. Ita tenent Navar., lib. 2, *De rest.*, cap. 2, num. 172; Sa, verb. *Beneficium*, num. 42; Sotus, lib. 3, *De just.*, q. 6, art. 2; Elbel, tom. 2, pag. 507, art. 2; Sanch., consil. lib. 2, cap. 1, dub. 3, num. 20; cum Salon., Gabriel., Alex. et Abul., item Dic., Hurt., Vega et Diana apud Salmant., *De benef.*, num. 312; et probabilem putant Salmant., num. 324; et Card., in dict. prop. 47 damnata ab Innocentio XI, num. 9. Ad textum autem qui additur ab adversariis in cap. unic. *Ut Eccles. benef. sine dim.*, etc., ubi dicitur: *Debuisti beneficium in persona magis idonea dispensare*, respondent cum Lugo, *De just.*, disp. 35, num. 11, ibi reprehendi a Pontifice Episcopum, non quia non dispensavit digniori, sed quia dispensavit non idoneo, ut colligitur, iudicio Lugonis, ex ejusdem canonis initio. Ad alios textus vero qui opponuntur respondent, in illis non haberi præceptum, sed tantum instructionem. Non desunt qui asserunt nullum esse peccatum eligere ad beneficia simplicia etiam minus dignos, ut P. Navar., Ledesma, Gutt., Garc., Nav. et Diana apud Card., dict. num. 9, qui adhuc probabile putat; sed puto in hoc non recedendum a communi sententia, quæ saltem a veniali id non excusat. Quinimo recte Sanchez, num. 21, et Continuator Tournely, tomo 1, pag. 760, cum communi damnant de mortali eligere minus dig-

num ad canonicatus quibus annexum est munus poenitentiariæ, vel concionandi, aut docendi.

Secunda tamen sententia communior et probabilior docet sub gravi obligatione etiam ad beneficia simplicia eligendos esse digniores. Ratio 1.ª, quia, ut ait S. Thom. (2.ª, 2.ª, q. 63, art. 2 ad 1.º), prælatus ecclesiasticus non est dominus beneficiorum ut ea possit dare pro libitu, sed dispensator, etc. Unde peccat qui aliis beneficia distribuit quam dignioribus qui ad illa jus fortius habent; si enim verum est (ut doctores communiter fatentur) quod beneficia non solum sint instituta in bonum commune, sed etiam (licet minus principaliter) in præmia meritorum, patet inde ad illa majus habere jus qui commune bonum magis promovent; saltem beneficia sunt bona communia, et ut talia etiam debentur iis qui meritis præstant. Ratio 2.ª, potior mihi et Lugoni, qui prædictæ primæ rationi minime acquiescit, ea est, quia ipsa utilitas Ecclesiæ, ob quam sunt beneficia instituta, postulat de se ut digniores promoveantur; alioquin clerici parum incumberent ad digniores se reddendos, et sic valde deficeret Ecclesiæ utilitas; hoc autem damnum non leve, sed satis notabile videtur. Ita Les., lib. 2, cap. 43, dub. 14; Lugo, *De just.*, disp. 35, num. 10; Pal., tract. XIII, disp. 2.ª, punct. 11, num. 8; Holzm., tom. 1, pag. 432, num. 419; Croix, lib. 4, num. 588; Viva, in prop. 47, Innoc. XI, num. 6 et 9; Roncaglia, *De benef.*, cap. 5, q. 9, qui spectata ratione, putat contrariam carere probabilitate; item Salmant., *De beneficiis*, num. 314, cum S. Antonin., Cajet., Azor., Filluc., Garcia et aliis plurimis.

3619. Limitant tamen doctores, et dicunt non esse peccatum mortale 1.º, si præmittatur dignior non passim, sed semel, vel bis, ut Lugo, loc. cit., num. 31; Navar., Azor. et

Fill., apud Croix, dict. num. 588; item Les. loc. cit., num. 65, cum Alex., Soto, Sa, Gabr., Angel, P. Nav. et Arag., loquendo de beneficiis mere simplicibus, ut capellanis, et etiam canonicatibus; non autem de iis quibus annexa est jurisdictio, vel functio magni momenti, ut supra. Ratio, quia tunc parum damni infertur Ecclesiæ. Hoc tamen nullo modo admittendum in beneficiis curatis, pro quibus damnum Ecclesiæ, communiter loquendo, esset notabile. Immo Vazq., Cov. et Cajet., tenent hoc esse mortale etiam in omnibus beneficiis simplicibus, quia etiam violaretur in re gravi justitia distributiva. E converso ait Les. cum aliis (num. 65) quod dignior in his beneficiis non habet tale jus strictum, ut illud violare sit mortale, cum violatio justitiæ distributivæ, ut asserit cum Soto, non sit semper mortale, nisi redundet etiam in violationem justitiæ commutativæ.

Limitant 2.º, si excessus dignitatis sit parvus, quia tunc damnum leve censetur: ita Les. num. 64; Lugo, num. 21, qui vocat commune cum Navar., Soto, Gers., P. Navar. et Sylvest., Sanch., dic. dub. 2, num. 326, cum Arag., Pal., Prado, etc. Et in hoc casu dicunt electionem non excedere culpam venialem, etiamsi electores præstiterint juramentum eligendi digniores, ut Salmant. cum Soto, Sanchez, Gal. et Lugo, qui, num. 23, hoc admittit in his duabus et sequenti limitatione. Hæc tamen limitatio nequaquam admittenda est quoad beneficia curata.

Limitant 3.º, si beneficia sint parvi momenti, ut Lugo, ex num. 21, communiter cum Navar., Sylvest., Gers., Arag., Salon., Viva, loc. cit., num. 6; item, Les., Regin., Reb., Mald. apud Croix, num. 588; item, Sotus, Valent., Bann., Rodr. apud Dian., part. 5, tract. V, resol. 13. Limitant 4.º, si ex lege fundationis de-

beat eligi aliquis de aliqua familia, collegio, vel oppido, ut Tournely (tomo 1, pag. 762), cum Sylv. Limitant 5.º, si prævidetur dignior brevi dimissurus beneficium, ut Holzm., pag. 431 cum Pichler.

Dubatur 2.º An patroni teneantur sub mortale præsentare digniores ad beneficia? Distinguendum inter beneficia curata et simplicia. Si sint curata certum est 1.º, quod patroni episcopatum, ut sunt Reges, ad id tenentur ex relato cap. 1 Trident. sess. 24, ut supra, ubi hoc declaravit Concilium de omnibus promotionibus, ut vidimus num. 91. Certum est 2.º, quod si patroni sunt ecclesiastici, tenentur etiam digniores præsentare, ut sancivit Concilium, cap. 18 dict., sess. 24. Sed dubium est si patroni sint laici. Prima sententia, quam tenent Pal. (tractat. XIV, disp. 2, punct. 7, num. 6), ac Garcia, P. Nav. et alii apud Salmant. (*De benef.*, num. 281), negant teneri ad præsentandos digniores, sive beneficium sit simplex, sive curatum. Probant ex Trident., dic. cap. 18, ubi dicitur: «Quod si jus patronatus laicorum fuerit, debeat qui a patrono præsentatus erit, ab eisdem deputatis examinari, et non, nisi idoneus repertus fuerit admitti.» Ergo Concilium, ait Palaus, non aliud onus imponit laico, quam idoneum præsentare. Confirmant ex cap. *Monasterium* 33, caus. 17, q. 7, ubi dicitur: «Liceat illi presbytero cui voluerit pro sacro officio illius d. cecesis cum consensu Episcopi, ne malus existat, commendare.» In quibus verbis *ne malus*, commentat glossa: «Sufficit aliquem non malum esse;» ut notat etiam glossa in cap. *Licet*, caus. 8, q. 1.

Sed omnino tenendum cum *secunda* sententia quod in beneficiis curatis teneatur sub gravi patronus, adhuc laicus, præsentare digniorem. Hoc mihi certum videtur, quia in his beneficiis eadem utique ratio currit quæ

in episcopatus, pro quibus jam declaravit Tridentinum, ut supra vidimus, a quibuscumque patronis promovendos esse digniores. Idque videtur clare confirmari ex prop. damnata 47, ut supra (ut bene advertit Croix, num. 583), quæ intelligenda est ex verbis *quando fit concursus* non solum de episcopatus, in quibus non fit concursus, sed etiam de beneficiis curatis, quæ per concursum conferuntur. Si vero beneficia sint simplicia, prout probabile est Episcopos non teneri sub gravi ea dignioribus conferre, ita probabile etiam est ad hoc non teneri patronos; sed quia probabilius est, ut diximus, illa dignioribus conferenda esse, ita etiam probabilius censemus patronos teneri sub gravi digniores præsentare. Ratio potissima, ut bene ait Sanc. (dict. lib. 2, cap. 1, dub. 5, num. 3) quia alias evenirent eadem inconvenientia quæ sequuntur ex hoc quod electores non eligant digniorem, prout supra animadvertimus, cum Episcopus non possit alioquin repellere præsentatum si sit idoneus, etiamsi dignior omittatur. Nostram sententiam tenent Sanchez, loc. cit.; Croix, num. 584; Viva, loc. cit., q. 4, et Salmant. cum Molina, Bann., Vazq., Azor., Les. Et eandem tenet Lugo, dict. disp. 35, num. 39, quamvis excipiat capellanas quas quis pro libito in aliqua capella suæ familiæ instituit, contra Mol., Azor. et Vazq. apud Viva, opuscul. *De benef.*, q. 4, art. 2, num. 5, quia hoc concedunt tantum fundatoribus, non autem successoribus.

3620. *Dubatur* 3.º An resignantes beneficia etiam debeant digniorem quærere? In hoc plures diversæ adsunt sententiæ.

Prima negat cum Sanch., consil. lib. 2, cap. 1, dub. 7, num. 4; Les., lib. 2, cap. 34, num. 61, cum Cajet., Pal. (tract. XIII, disp. 2, punct. 11, § 2, num. 11), item Azor., Hurt. Mercad., Salon. apud Salmant., nu-

mero 330, et Lugo vocat communem dict. disp. 35, num. 49, cum Malder., Sa, et Diana; et ipse Lugo cum Vazq. probabilem vocat. Ratio, quia resignans sive commutans beneficium non est dispensator boni communis, sed boni sui; unde non peccat contra justitiam distributivam: nec peccat Episcopus tunc conferens beneficium resignatario idoneo, quia tunc non tenetur digniorem quærere; decreta enim de eligendo digniore loquuntur de collatione per vacationem, non autem per resignationem. Sentit tamen Les., loc. cit., quod si offeratur resignanti persona multo dignior, tenetur ex charitate erga commune bonum illum præferre.

Secunda sententia omnino opposita absolute affirmat teneri resignantem quærere digniorem. Hanc tenent Sotus, *De just.*, lib. 3, q. 6, art. 2; Viva, loc. cit., num. 16; Cont. Tourn., tomo 1, pag. 762; item Vazq. et Palac., apud Salmant., num. 329. Ratio, quia resignans, licet non peccaret tamquam collator beneficii, peccaret tamen quia esset causa illicitæ collationis; cum alioquin collator, qui certe non tenetur acceptare hujusmodi resignationem, non excusaretur a peccato si eam acceptaret in aliquem qui vix est dignus, dum aliunde de facili inveniri possit magis idoneus cui beneficium conferatur; unde peccat etiam resignans, cooperando peccato collatoris.

Tertia sententia, quam tenent Navar., lib. 2, *De rest.*, cap. 2, numero 173, et Salmant., num. 431, cum Vazq., tunc tantum admittit posse resignationem fieri non digniori, cum resignatarius sit æque dignus ac resignans, quia tunc nullum Ecclesiæ damnum irrogatur.

Sed de his omnibus sententiis æquior mihi videtur sententia doctissimi Lugonis, nempe, quod tota ratio culpæ in hoc puncto sumenda est a ratione damni quod Ecclesiæ obveniret. Ratio, quia, cum finis intrin-

secus principalis institutionis beneficiorum sit bonum commune, ut comperitur est apud omnes (juxta dicta num. 93, et lib. 3, num. 492), Ecclesia, illa conferendo, sub hoc onere confert, ut casu quo beneficiarii velint ea a se abdicare, non nisi in bonum commune resignent; finis autem hic intrinsecus non potest negligi sine culpa. Hinc recte infert hujusmodi resignationes, præsertim in beneficiis curatis, et præcipue in episcopatus, raro esse licitas; tum quia raro fiunt sine gravi boni communis detrimento, tum quia istæ electiones non fiunt cum ea diligenti inquisitione meritorum, qua conferuntur beneficia præfata per vacationem; item quia, ut plurimum, fiunt cum retentione pensionis, quæ in damnum pauperum vertit; tandem quia sæpe fiunt a senibus in adolescentes, ex quo deinde provenit quod, ubi digniores in beneficiis post resignantium mortem electi fuissent, sint tantum electi minus digni: omnia autem hæc utique vertunt in grave damnum commune. Si autem ex circumstantiis censeretur posset in aliquo casu nullum aut modicum detrimentum Ecclesiæ inferri ob resignationem factam in aliquem minus dignum alio qui inveniri posset, tunc bene ait Lugo excusari posse resignantem et collatorem a culpa, saltem gravi. Et huic sententiæ adhæret etiam Croix, lib. 4, numero. 586.

3621. *Quæritur* 2.º An ad prælaturas regulares eligendi sint etiam digniores? Prima sententia negat cum Gutt., Rodrig. et Valer., apud Salmant. (num. 332), nisi agatur de generalatu, aut prælatura perpetua; quoad tamen prælaturas amovibiles, dicunt non esse obligationem eligendi digniores; tum quia in religione jam adsunt regulæ, quapropter sufficit ut juxta eas subditi regantur, quod bene potest præstare prælatus dignus, quin dignior existat; tum quia, si hic damnum aliquod afferret,

facile amoveri potest. Huicque sententiæ adhæret Lugo, disp. 35, numero 56, casu quo subditi essent adeo observantes, ut prælatus non dignior, sed dignus possit sine ullo periculo eis præfici.

Sed omnino affirmandum cum sententia communi, ut asserit idem Lugo; et hanc tenent Sotus, lib. 3, q. 6, art. 2, conclus. 9; Navar., lib. 2, cap. 2, num. 159; Card., loc. cit., num. 5, ubi id prænotat ut certum; Viva, in dict. prop. 47, num. 10; Roncag., cap. 5, q. 7; Sanch., dub. 2, num. 27; et etiam habent tamquam certum Croix, lib. 4, num. 382 et 589; Salmant., num. 333 cum Vazq., Peyr., Villal., Fer. et aliis. Ratio, quia eadem valet ratio in prælatis regularibus, quam in Episcopis, incumbendi bono communitatis et subditorum, erga quos prælati sunt quasi Episcopi. Nec penitus valet dicere quod, cum adsint regulæ, sufficere quod prælatus attendat dumtaxat ad ipsarum observantiam retinendam, nam hæc observantia difficillime vigeat, si minus digni eligantur; quia minus digni facile tepescunt, et indigni evadunt, aut saltem minus diligenter observantiæ incumbunt, et deinde ex imperfecta observantia facile ac cito regularum relaxatio succedet cum damno irreparabili; nam experientia constat, quod, ubi in aliqua religione abusus aliquis vel semel intruditur, difficillime postmodum avertitur. Et hujus gravissimi damni profecto sunt causa prælati minus diligentes et ii qui tales prælatos eligunt. Utinam hujusmodi detrimentum ex hoc capite derivatum in pluribus monasteriis sæpe non lugeretur! Ideo numquam auderem absolute religiosum qui minus dignum prælatum eligere vellet. Atque recte Salmanticens, cum Anton. de Spir. Sanct. hanc doctrinam extendunt ad electionem diffinitorum, consiliariorum, procuratoris generalis et similia.